

Latweefchu Awises.

No. 34.

Zettortdeenä 20. Augustä.

1864.

Jannas sinnas.

Rehterburga. Ministers, kas walda par walsts eefschligahm leetahm, leel drullahst leelas Kreewu Awises, ko fauz „Seemeta paste.“ Schihs ar ministera lunga sinnu rakstias Awises fawä 172trä nummeri raksta tä par semneeku mahju pahrdohschanu Kursemmé: „Seemeta paste“ jaw fennak isfluddinajuse un (Merza mehnesi) irr runnajuse par teem jauneem padohmeem par semneeku mahju pahrdohschanu un rentes kuntraktehm, ko Kursemmes muischneeki 1863 gaddä isdewufchi un kas Wisaugstaki apstiprinati un par likkumeem zelti. „Seemeta paste“ tur bij rakstijuse, ka Kursemmes muischneeki pareisi un riktigi afsinnufchi, kas schihs laikä derrigs un ka tee ar teizamu gudribu scho likkumu padohmus farakstijufchi un ne ween nowehlejufchi muischneekem un semneekem ar kuntraktehm fawä starpä ka sinnadami faderreht par mahju pirkfchanu un renteschanu, bet ka arri schee jaunee likkumi rahdoht, ka schihs kuntraktes notaisamas, lai abbeem ihstis labbums ar to gadditohs. Tomehr ne warroht zerreht, ka ihstis paleefams labbums buhschoht, piems wehl naw wiffas semneeku mahjas nopirktas. Kad wiffi semneeki fawas mahjas buhs nopirkufchi, tad tillai itt wiffi nahfchoht pee spehka un buhschoht ar meeru. Warroht zerreht, ka Kursemmes, Widsemmes un Yggaunusemmes gruntslungi paschi dsihfees pehz tam, zil ween warredami un spehdami scho leetu pasklubbinahst un gohdam iswadidht.

„Seemeta paste“ tä bij rakstijuse — un taggad nu

fchi raksta attal tä: tai effoht atnahlfufchas sinnas par to, ka Kursemmé eimoht ar mahju isrenteschanu un pahrdohschanu pehz scheem jauneem Wisaugstaki apstiprinattem likkumeem no 6ta Septembara 1863scha gadda. Pehz scho likkumu § 1. punkt 5 par semneeku mahju pahrdohschanu Kursemmes kredita beedriba pawassari 1864 irr wehrä likkuse un apdohmajuse, kaoda wihse gan warretu teem peepalihdscht un naudnu leeneht, kas semneeku mahjas pehel un tad irr nospreeduse: ka papreefch wiffas muischneeku muischas Kursemmé no jauna effoht tafseerejamas, zil winnas taggad ihstii wehrtas un ka tad kredita beedribas buhschana effoht pahrtaisama. Tohs kredita beedribas padohmus par to, ka tas effoht isdarrams, Aprili 1864 augstaka juhemallas kumitete pahrluhlojuse un pats Keisers Wisaugstaki apstiprinajis. Nu gan effoht faprotams, ka til ihfä laikä (triju mehneschu laikä) til dauds muischas nebuht ne warreschoht no jauna tafseereht, ka scho grubtu darbu tillai kahdds gaddos warr pabeigt, un tadeht warroht zerreht, ka scho leetu tillai pehz beigtas tafseerefchanas wiffur isdarris; — tomehr ar preeku un teifschanu warroht jaw taggad stahstih, ka til ihfä laikä Kursemmé jaw 13 muischneeku muischas fawas semneeku mahjas jaw effoht pahrdewufchas. 100 mahjas jaw effoht semneekem pahrdohstas (tas irr 1 prazente no wiffahm Kursemmes muischneeku mahjahm) un tadeht lihds nahlofchai Turgu deenai pateesi jaw buhs labba teefa muifschu tafseereta un wehl dauds wairak mahju tad jaw pahrdohstas. Schi „Seemeta paste“ beidscht tad wehl tä raksta:

Dfiridam, ka taggad tif ne wiffi Kursemmes muisch-neeki atsinuſchi lahda labba, derriga un waijadſiga leeta ſchi irr un zil lohti ſemneeku labbums ar to wai-rojahs, ja tee mahjas pirkufchi un palikufchi par dſimtem gruntineekeem, un ka tadeht Kursemmes muisch-neeki taiſahs gattawi ſemneekeem par mehrenu tirgu un labbu kuntrakti mahjas pahrdohht teem ſcho labbumu nowehledami. Bet arri dſiridam, ka daudi ſemneeku, laut tee gan gribbetu palikt par dſimtem gruntineekeem, tomehr lawejahs un atlahpjahs un ne gribb mahjas nopirkt, kad teem tahs nowehl pirkt; jo daſch wehl aplam tizz un ſleppen zerre, ka Keiſera wal-diſchana ſemneekeem nowehleſchoht wehl lehtaku mahju pirkſchenu. Jo jebſchu gan irr redſams, ka no ta laika, kad iſfluddinaja tohs Wiſſaugſtaki apſtiprinatus jaunus likkumus par mahju pirkſchenu un renteſchenu (no 6ta Septembara 1863) Kursemmes ſemneeki ſcho leetu irr uſgahjuſchi un atsinuſchi par labbu, un ka ſchee likkumi Kursemmes ſemneeku iſhtu labklahſchenu pateefi gribb un ſpehj nogrunteht un wairoht, un ka wiffi prahſta laudis ſtarp ſemneekeem atſiſht: beſ pirkſchanas ne warr palikt par mahju dſimtem gruntineekeem; tad tomehr Deewamſchehl arween wehl gaddahs tahdi leeki un nekahrtigi padohma deweji, kas laudim eemuffina un teem eſtahſta, lai ne taiſohht kuntraktes par mahju pirkſchenu ar ſaweem grunſtungeem, jo uſ preekſch-deenahm buhſchoht tahdi laiki, fur mahjas ar daudi labbaku kuntrakti warreſchoht dabbuht!! Gaddotes arween wehl tahdi neſapraſchi, kas tahdeem leekeem wallodneekeem tizz — bet no paſcha Keiſera apſtiprina-teem likkumeem par mahju pirkſchenu Kursemme ne gribb iſhti tizzeht nedſ ſtipri uſtizzeht, un tadeht at-rauhahs no mahju pirkſchanas! Tahdi wihri, kas wiffu Kursemmi un to kas kaſtra weeta iſhti derrigs, ſklaidri ſinn un paſiſht, taggad mums leezinajuſchi, ka, — ja gribb lai Kursemmes ſemneeku labklahſchana pateefi un ahtri wairojahs un cetaiſahs, — pahſ wiffahm leetahm taggad ſemneekeem ſklaidri un pil-nigi eſfoht japarahda un uſtizziga leeziba jadohd par to: ka ſchee Wiſſaugſtaki likkumi par Kursemmes ſem-neeku mahju pirkſchenu un renteſchenu no 6ta Septembara 1864 irr no paſcha Keiſera apſtiprinati un tee ta-deht irr tahdi likkumi, pehz kurreem wiſſeem jadarra un jaturrahſ, ka zittadi ne warr darriht, ka tee wiſ-feem par labbu un ſemneeku labklahſchanas wairoſcha-nas labbad irr dohti, un ka tadeht tee aplam un nepa-reiſi zerre un darra, kas leekam padohma dewejam un nelabbahm dohmahm tizz un talabbad ne gribb darriht, ka ſchee likkumi to nowehl.

Ta rakſta ſchihſ Kreewu „Seemela paſtes“ Awifeſ par ſcho leetu, un mehſ ſawas Awifeſ zil ſpehdami par to ſinnu dewuſchi, tizzedami, ka daſch gohdigs

laſſitajſ no tam nemſees labbu mahzibu un drohſchaku prahſtu ſchinni leeta darriht, kas pee wiſſna labklahſchanas derr. Lai arri uſmannigi wehl iſlaſſa itt wiſſus tohs gabbalus un rakſtus, to muhſu Awifeſ par mahju pahrdohſchenu un iſrenteſchenu un par ſcheem jauneem Keiſera likkumeem pehrnaja un ſchinni gadda rakſtjuſchas. Gohdigam laſſitajam tas ne buhs par ſlahdi, bet par labbu.

Zelgawas piſs eela, Duhtaka leelai grahmatu bohdei teeſcham prettim, 10ta Auguſta pirmdenas rihta pulkſten iſſchetros iſzehlees ugguns pee lahda bek-tera un kaupmanna namma no ſtalla, ne ſinn zaur lahdu wainu. Dedſis lihds pulkſten deſmiteem un iſ-degguſchas paſcha un kaimina ehlas, kas pee dſihwo-jameem nammeem peederr. Ta irr leela Deewa ſchehla-ſtiba, ka tai rihta nekahda wehja naw bijis, jo tahs ehlas te ſeena pee ſeenas ta irr peetaiſitas un ſehtſruhme tik ſchaura, ka tiklo ar ratteem warr eebraukt. Schihſ ehlas ſtahw pee paſchas leelas Wahzu baſnizas ſehtas. Wehtras laika breeſmigs pohſts warrejis zeltees, ja leelais Deewa nams jeb leela grahmatu bohde ar teem daudi tuhtſoſcheem papihreem un grahmatahm buhtu ſahkuſe degt. Schi nu treſcha reiſe ka ſchinni gadda Zelgawa ugguns grehls bijis. Pats Deews ſchehlo-jis, ka iſkatru reiſi bijis rahms laiks, ta ka ugguni ſpehjufchi ſawaldiht un tiklai iſdegguſchas tahs ehlas, kas jaw bij eedeggufchas pirms kauſchu ſpehſt un ugguns ſprizzes atſkrehjuſchi glahbt.

Rihga. Awifeſ ſahl atkal runnaht par eisenbahni, to taiſiſchoht no Rihgas uſ Zelgawu un no Zelgawas uſ Leepaju. Par to eſfoht wiſſadi padohmi, bet ta rahdahs ka atkal neeki buhs un paliks ne taiſita. Gribboht 6½ werſti augſchpuſs Rihgas pee Zumpraw-muiſchas tiltu taiſiht pahſ Daugawu un ne pee paſchas Rihgas, jo eisenbahnes tiltu pee Rihgas buhtu par daudi dahrgs — turprettim atkal ſakka, ja to eisenbahni wadda uſ Zumprawmuischu, tad ſchis zelſch buhtu 13½ werſtes wairak nekâ kad to taifa teeſcham uſ Rihgu. — Tas plohta tiltu, kas taggad pee Rihgas, tai puſegadda laika kamehr tas ſtahw Daugawa, il-gaddus eeneffoht lahduſ 25—30 tuhtſt. rubtus.

Pehterburga. Uſ Wiſſaugſtaku pawehleſchenu buhs wiſſus tohs ſaldatus un undropjeerus tuhdaſ at-laiſt uſ biſketei, kas wiſſos gwardias, grenadiru un armias pulkſos lihds 1mai Janwara deenai 1865 ſawus noſpreeſtus gaddus iſdeenejuſchi un kurreem pehz likkumeem ta rekte, uſ lahda laika uſ biſketei atlaiſteem tapt. Ir tohs tapat buhs uſ biſketei atlaiſt, kas deen pee garniſones, pee leelu-gabbalu un pee inſchenjeeru ſaldatu waldiſchanahm un pee zittahm waldiſchanahm un kas arri lihds 1mai Janwara deenai

1865 fawus gaddus isdeenejuschi. To buhs isdarricht pehz teem sikkumeem no 15ta Merza 1856.

Pehterburga. Zaur Keisera Wisaugstaku pawehleschanu no 6ta Augusta taggad irr nozeltas wiffas lihdschinnigas armias waldischanas un muhsu farra-spehks wairis ne tohp eedallichts korpusos, bet nu irr eedallichts 10 saldatu aprinku waldischanas. Schihs irr: Pehterburgas, Pinnusemmes, Rihgas, Wilnas, Warschawas, Rijewas, Doffas, Karlowas, Maslawas un Kasanas aprinka waldischanas, kurrachm katrai fawo Generalis par wirswaldineeku un komandeeru. Rihgas saldatu aprinka-waldischanas Wirswaldineeks irr muhsu zeen. General-Gubernaters Barons v. Piewen.

Maslawa. Wiffa Maslawa ar leelu preeku us to fataisabs, fawu Kungu un Keiseru pee sewim usuemt, kas tur atnahlschoht Augusta.

Warschawa. 5ta Augusta Warschawa ar nahwes teesu notesajuschu 3 Pohlu leelus nilnus dumpineekus: Krassuski, Bendowski un Schmidt, kas neween ar to breesmigo fleplawu darbu pee Grawa Zamoiska pils gribbejuschi nokaut Keisera weetneeku Grawu Bergu (ka fennat lassijuschu Latweeschu Awiss) bet arri zittus pohsta darbus darrijuschu, itt ihpaschi Bendowskis bijis fleplawu schandarmu galwa. Schmidtis par wiffu to bunti sinnajis un to gipti wahrijis, ar fo tee fleplawu darbus darrijuschu. Wehl dauds zitti, kas bij jabuntojuschees Grawu Bergu nokaut un wehl zittus pohsta darbus darrijuschu, lihds ar scheem irr notesati ar itt gruhtu Sibirijs strahpi. Ta pelnita alga ar laiku katram useet. —

Berline. Ta meera derreschana stary Dahneem un stary Pruhscheem un Gistrekereem wehl ne eet us preekschu, jo wehl tee walstu weetneeki naw fanakufchi, goididami lai Dahnu weetneeki dabbu gruntigu pollmakti par to, ka lai to meeru derr. Ihsiti ne siin, kalabhad scho leetu ta wilgina.

Wihne. Pruhschu kehniensch nobrauzis Wihne pee Gistrekereu Keisera, tur ar leelu gohdu un ka ihste draugs tohp zeenichts un tur kahdas deenas palischoht. Wiffa Wahzsemme preezajabs, ka schihs 2 walstis, kas allasch ka fiveschineeki un prettineeki turrejuschabs, taggad fadraudsejuschabs. Tomehr schee waldineeki wehl weena prahta par to ne warr sa-eet, kahdu waldischanu par to laiku buhs eezelt Elehswiga, Dsteine un Lauenburga, kamehr wehl naw scho semmu ihstais paleekamais waldineeks zelts. Erzogs Wridrikis VIII. taggad Wahzu bundestagam nosuhtijis leelu gramatu, kurrä winsch israhda, ka winnam jadabbu schihs semmes. —

Wahzsemme. Eisenak masgajabs 4 flohneeki kahda uppè. Diwi no winneem bij dwihnu brahl.

Schee abbi noslika tai pascha deena un stunda, kurrä bij dsimmuschu preeksch 12 gaddeem.

Kureffes Rotenburgas aprinki bij 15ta Zuhni lohti bahrgs laiks. 8 zilweki tappe no sibbena nonahweti, un zittä kahda weetä tai pascha aprinki 800 aitas, 4 sirgi, 80 gohwis un kahdas 80 zuktas nomaitatas.

Wahzsemme kahda weetä fwinneja kahds wirschkis fawu 28ta gadda dsintu deenu un turklaht arri fawu faderreschanas deenu ar fawu mihtako. Wisseem pee galda fehshoht winsch nehma kappijas tassi un pee muttes leekohht kitta pee semmes un bija noht.

Uwrika. Tripoli kluä ugguns pee pulwera magazines. Wiffa ehla tappe faspahrdita un 317 zilweki nomaitati.

Seemel-Amerika. Gelfsch Ruberes notikkahs 27ta Maiji tahds nelaimigs notikkums: Pa dselses zellu wedda dauds saldatus un tschetras „elles maschines“ preeksch kuggu sprahdsinaschanas gaisa. Bahnopè lokomotivi apturroht aisdedsabs weena no schihm maschinehm un azzumirkli wiffas 4 elles maschines ussprahga gaisa. Bijis tahds trohlfnis, ka kad ar simteem leelgabbaleem us reis schautu. Itt neweens no teem, kas til us ratteem bija, ne palikka weffels. Weena regimente ween tappe 40 nositi un wairak nekä 100 stipri sadraggati.

J. K.

* No Dubbulteem us Rihgu.

I.

Stä Zuhli Latweeschu draugu beedribas labbad mannim no Dubbulteem bij jabrauz us Rihgu. Ar dampkuggi „Communication“ Snds no rihta isbrauzam no Dubbulteem un kad bij jauks laiks, tad schis dampkuggis ne gabja pa leeluppi ween lihds Daugawai, bet, — warr buht us pufs zella, tur, kur muhsu Selgas was leeluppe wezzu wezzos laikos islausufees pee Bulteem zauri zaur juhras kahpahn un te sewim plattu zellu us paschu juhru eetaisijuse, — atstahjam leeluppi un brauzam pa juhru us Daugawas grihwu un bahku. Patikke wisseem kugga lihdsbrauzeem, jo schis zelfsch us Rihgu effoht ne ween ihfaks, bet arri patiskama leeta pa juhru kahdu gabbalu braukt un juhras wilnös paschuhypotees. Likko kahdu gabbalu eebraufuschu juhrä jau warreja eeraudsiht tahlumä Rihgas rehdiu ar dauds kuggeem. Ne h d i n f c h irr ta weeta juhrä, kahdas werstes (woi arri tahfaki jeb tuwakti) no kahdas leelupes grihwas jeb ohstas, kur tee kuggi, kas ne grihb tuhda jeb ne spehj uppè jeb ohstä ee-eet tadeht, ka uhdens naw deesgan dsilfch preeksch tahdeem kuggeem, fawus enkurus juhrä warr ismest un tur palist, ka-

mehr no fawa lahdiina (prezzi) til dauds nokrahwufchi masafas laiwas, ka nu paschi warr ee-eet ohsta, jeb ar pufslahdinu no ohstas isgahjufchi rehdiina tad paleef pee enkureem, kamehr to prezzi, kas pee pilniga lahdiina wehl truhlt, ar masahm laiwahm rehdiina atwedd un fuggi ta peelahde ar prezzi, ka nu sawu zellu pa juhru atkal warr eet.

So tahlaki juhra eebrauzam, jo leeli wilni zehlahs un jo wairaf dampfuggis lihgojahs un schuhpojahs un zitti passafchiri (lihdsbrauzeji) par to lustejahs, atkal zitti sahze stahstihit par to negantu juhreas flimmibu, kas leela wehtras laika til ne wisseem useet, kas naw radduschi pa juhru eet. Urri teize, ka daschs itt nebuht ne paneffoht ar laiwu eet pa juhru. Paleekoht tuhda flitti ap firds, wehmens nahfoht un ne effoht sawaldams un jawemjoht arween wairaf un ar tahdu pastahwigu un breesmigu gruhtu wemschanu, ka, — ja kahdu deenu un nakti ta wehmufchi un juhra ne paleekoht meeriga, — tad zihuijotees ka ar wifsgreuhstaku nahwes zihnischanohs un flimmam apnihtfoht dshwiba ta, ka patiltu tai brihdi sawu dwehfeli illaist, woi juhreas dibbeni tuhda nogrimt. Ne gribboht wairs itt nelo ne baudiht, ne redseht, ne dsirdeht, ne sinnaht, bet tiklai nomirt. Kaut schi juhreas brauzeju flimmiba gan irr par dauds gruhta, tad tomehr ne muhscham nelahds ar to wehl naw nomirris, nedf arri mirs. So, tiklo kahju atkal dabbusis zelt pee krahta un semmes, tad flimmiba arri pagallam, zilwels wessels, un tiklai wehl galwa reibfoht, ehsi gribbotees maktigi un eimoht eesahfoht ar kahjahm streipaledams; pirmä deenä tahdam ta leekotees, itt ka wiffa semme appafsch wiina kahjahm schuhpotohs itt ka fuggis juhra. — Ta runnajocht nomannijam, ka kahda jauua preilene palikka pa brihscham farkana ta rohse, pa brihscham bahla ta krihts. Itt ta negribbedama tahdu wallodu ne dsirdeht galwu pagreesa gan us scho pufsi, gan atkal us juhreas pufsi; bet tiklo witnus usluhfojuse atkal farahwahs un atgreesehs atpalkat. Kahds lungs mums blakkam sehsoht mannim mette ar azzim un fleppen teize: „Nedseet — tai nabbadstai jau flitti deesgan ap firds! Labbi tai ne isees. Gan winna lobprahht apflehtu nelabbo duhschu, lai winnu ne apfmeij zitti, bet buhs welti, — ne spehs flehpt!“ Preilenite nu gan lilla no fullaina atnest dsert, mehginaja schä ta darriht — bet pirmä nekä dohmajuse, jau peespeda sawu balto labbatas lakkatu pee muttes, nosarkuse, — tad rihdama rihja un palikka bahla ta lihks, tad atkal labba israhdiyahs un nehmahs drohschaku prahtu — bet ne bij nezil ilgi, tas pats atkal! Lakkatu atkal itt ahtri pee muttes peespeda, bet ne warreja wairs wehmenes sawaldihit — wifs lakkats palikka flapsch! Dabbuja zittu, bet ilgi ne bija, tad

nahze nesawaldamas wehmenes ta no muttes, ka tiklo galwu warreja greest us juhreas pufsi un nu wisseem redfoht laide juhra eefschä! Zitti ir negribboht sahze kluffam pasmeetees, bet zitti no firds gohdigo jauua preileniti noschehloja; jo schi bij ta weeniga pa wiffu fuggi, kurrat ta notiffahs. Tad nu no fauna un flittas firds dshita nabbadstite pazehlahs un nobahlfuse itt ahtri nokahpe pa treppehm fugga itabä (kajite), fur lihdszeetigas firds wiina zil spehdamas atweeglinaschanu dewe. —

Rugga kapteine mums jau bij stahstijis, ka wallara no Rihgas atbrauzoht rehdiina wehl effoht redsejis tohs karrä-fuggus, ar kurreem Keisera dehs, Leelwirts Alekfeis Aleksandrowitsch, un Keisera brahla Konstantina dehs, Leelwirts Nikolai Konstantinowitsch, lihds ar teem zitteem karrä-fuggu mahzeleem (kadetteem) effoht atbraufufchi. Gan gribbejuschi tai rihta ar saweem fuggem jau aiseet, bet wehl effoht eelahdejuschi alminu ohgles. Ja mums labba laime, tad warrbuht dabbusfoht schohs karrä-fuggus wehl redseht. — Pa tam labbu gabbalu juhra pabraufufchi, fuggu kapteine nu sauze, lai usfahpoht augstaki, jo — warroht ar azzim jau redseht tohs 3 Keisera karrä-fuggus wehl pee enkureem juhra stahwofchus. Nu bij preela wisseem passafchireem un luhdse kapteinu, lai peebrauzoht pee scheem fuggem tuwu flahht. Labfirdigs kapteine to preeku nowehleja gan, kaut itt leels gabbals no fawa zella bij janobrauz un tadeht papilnam pufs stundas laika wehlaki Rihgä warrejam nobraukt, nekä tam bij nolits laiks.

Kur nu bij jauki skattitees, tad pee rehdiina peebrauzam, un dauds un wiffadi leeli un masi fuggi gan stahweja pee enkureem apzeetinaki, gan atkal schurp turp brauze masas laiwas prezzi peeweddohht woi aiseddohht, ir zitti dampfuggi brauze. Ar pilnahm sehgelehm arri no ohstas paschu laiku atfkehja 2 brangi 3 mastu andeles fuggi — weens Gulantu, ohtrs Ollantes fuggis — un muhsu zellam usfkehja ta, ka mehhs nesinnataji jau bijamees, ka muhsu masu dampfuggi ne pahrfkreem; bet juhrineeki smeedamees par mums bailigeem, drohschi un gudri zellu weens ohtram greesdami meerigi un labbi aibrauzo garram.

Juhra tur irr dauds fellas weetas un tadeht brauzama zella weeta no abbahm puffehm apfihmeta ar wiffadahm redsamahm simehm, farkanahm muzjahm, moseem karrageem zc., kas pee enkureem peekhedetas juhreas wirsu peld un zellu rahda. Rehdiina arri aibrauzam garr kahdu itt sawadu dampfuggi, kas, kaut gan skurstens illaida melnus duhmus un maschihne maktigi darbojahs, tomehr us weetas stahweja no enkura sawaldihit. Pee schi dampfugga flahht bija

plattas laiwas (plattas) un zits dampfuggis. Kugga maschihne dsinna kahdus 30 woi wairak dselses spannus, kas pee leela dselses rittena peetaishti kugga galla, ar scho ritteni riiki ween greeschahs un ta us juhras dibbini (tai fellä weeta) nolaishti peesmeekahs pilni ar juhras smiltim un tad ar to ritteni atkal us augschu kugga wirfä nahsoht un ta us muttes greesti, tahs eemeltas flapjas smiltis atkal isber us to platto laiwu, un tad atkal ee-eet juhra no jauna smiltis smelt, iszelt un atkal isbeht. Tä schee 30 spanni strahda bes mitteschanahs un bes zilweku rohlahm, kamehr maschihne darbojahs, un ta platka smiltschu pilna. Tad ohtrs dampfuggis peekchde to plattu, to aiswedd pee juhrallas un tur tahs smiltis islahde. Pa tam ohtra platka atkal pee maschihnes kugga tohp peefeeta un täpat ar smiltim pildita. Tahdu kuggi sauz baggera-kuggi un ar to uppes un rehdiäs, tur par dauds sella weeta, kuggeem un laiwohm isroht dsillaku brauzamu zellu. Ar tahdeem baggera-kuggeem darbojahs ifgaddus pee Nihgas Daugawä un rehdiä, jo ifgaddus wehtras juhra un pawassari leddus Daugawä kuggu zellu peedsenn ar smiltim pilnu, un Nihdsineekeem andele aplam gluschi nonihktu, ja Nihdsineeki sawu naidu schelotu un par scho baggerechenu negribbetu mafscht itt leelu naidu.

Ir muhsu leeluppe irr kahdas weetas wissuwairak pee Jahna ragga, nezik tahlu no Slohkas, tur kahdi leeli afmini uppē un tiklai 5—6 pehdas uppe dsilla. Ja schihs weetas arri tä isbaggeretu, tad ir lihds Jelgawä itt brangi kuggi warretu atnahkt. Mannim teize, ka ar tahdu baggereschenu par kahdeem tuhltoscheem rubuteem schis weetas gan warretu tahdu zellu taifst, ka drohschi ir leelas laiwas warretu eet. Bet redsi nei Jelgawneeki nei paschi uppeneeki lihds schim wehl ne gribbejuschi sawu naidu pee tam list, un wehl taggad schinnis weetas brauz ar bailehm un arri jau dasch labz leelu sflahdi te peedschwojis. Zigahjuscha wassarä kahds Nihdsineeks, — kas no Pawassaras muischas*), tur gipfi (sirgu afminus) un kalki lausch, dedsina un ir sudmalläs samall, — labbu teesu gipses un kalku bij nopirzis un us Nihgu to lista west, par sawu paschu malsu bij lizzis atwest tahdu baggera laiwu, kas ne ar dampmaschini, bet ar dauds zilweku rohlahm bij dsennama. Wissu wassaru tur gan lizzis strahdaht, bet leelu labbumu naw panahzis un to darbu atkal ahstahjis; jo zil tad spehj zilweku rohkas prett maschini? Arri weena weeniga zilweka maks ne spehj to ismakscht neds iswest, kas daudseem beedribä famettuscheem irr masa leeta un ahtri padarram. U

muhsu pufsi nei laudis, nei kungi, nei kochmanni wehl naw dauds eepasinnuschees ar schi laika andeles, maschihnu, pabriku un zittu tahdu darbu labbumu, kas tiklai eespehjams zaur fabedroschanohs, un tad pascheem un wisseem dauds labbuma dohd. Tik tahlu mehsh wehl ne effam kluüfchi, ka Galantē un Wahzsemme, tur ir tahs ne tik leelas uppes ka muhsu leeluppe, ar tahdeem skunstigeem darbeem padarritas par labbeem brauzameem uhdens zelleem, tur wissadas laiwas tad drohschi eet un labbu pahrtischenu dohd tuhltoscheem zilwekem. Tihri jabrihnahs, ka ir paschä Daugawä, — kas irr muhsu uppu starpä ihsta leelmahte, — no Nihgas us augschu, us Jaunselgawu, Zehlabstatti, Dinaburgu nekahds dampfuggis, neds kuggis wehl naw ne redsehts tappis, kaut pa to zellu tahdahm laiwohm gan buhtu darba un pahrtischanas deesgan. Tur tahdas laiwas taggad nebuht ne warr eet to sellumu, to kehrtschu un atwarru labbad, kas Daugawä dauds weetas. Bet woi ir Reines uppē naw bijuschas kahdas weetas? Tur tad tahs palikluschas, ka tur taggad ildeenas eet kahdi 20—30 dampfuggi un nesinnams pulks zittu laiwu. Waldischanas un wissadas beedribas sinnajuschas tahs tä isposhtit un pahrtaisht, ka nu drohscha eeschana. — Nunna gan par to, ka brauzamo uhdens zellu gribboht taifst pa leeluppe no Jelgawas us augschu lihds Bauslai, tä ka neween dampfuggi un laiwas warretu eet, bet ka ir wissa malka, — kas taggad pawassari uppē eemesta ar leelu lauschu publinu un laika kameschenu, daschä gaddä dauds neddelu laika, tiklai us Jelgawu irr waddijama, — tad plohstös faseeta pahris deenas warretu atnahkt. Bet par tahdu uppes tihrischenu effoht isrehklinari pahris simts tuhltoschu rubuku (ne sinu teikt woi tä riktiigi) un kuesch lai tohs malka? Ja kahda beedriba us to ne famettahs, tad neweens to ne spehs ne gribbehs, un wiss paliks ka bijis, lai arri buhtu tuhltoscheem par grubtummu. Tizzu, ka, ja muhsu leeluppe buhtu Wahzsemme, tad jau senn deenahm tas buhtu padarriths un warrbuht laudis jau buhtu peemirfusch, kad to beidsa taifst. Tas patz arri ar to dselses zellu, kas no Nihgas us Jelgawu taifams! Nunna un raksta deesgan par to — bet ne gribb fabedrotees un naidu us to doht, kaut gan patiktu latram pa dselses zellu te braukt un brauzeju deesgan ne trubktu. — Sakka, „kas man kaisch — lai gahda kuesch gribb — es patz bes tam gan istikschu ka lihds schim tizzis“ — un ar to tad apmeerinajahs weens un ohtris, ir — wiffi. —

(Uf preefschu beigums.)

S—3.

*) La stahw pee Jelgawas leelupes kahdas werris schinnt pufsi Slohkas pilfaina.

Widsemmes ffohlmeistern-ffohlas un ffohla-kunga Zimfes gohda deena.

„Al ffohla, af tu selta wahrda!
Tu teefcham fatram mihtsch un gabrds,
Kas manioht gridd to laimiba,
Kas zilweku darr' derrigu
Welfch wiffas dñhres hufschanas
Un pehz pee debbes laimibas.“ Dünsberg.

Tautas draugs preezafees redsedamä, la muhsu draufes un pagasta ffohla par ihseem gaddeem brangu sohli us preefschu fpehruschas. Muhsu tehwi no tam ne fo ne sinnaia. Ka par mihtu Kursemmi un Widsemmi par scheem beidsameem 20 gaddeem dauf jaunus ffohla zeltas un wezzas pahrlabbotas, par to wiffwairaf jopateiz zeenigeem lungeem un mahzitajeem. Bet ka schihs ffohla ar derrigeem ffohlmeistereem apgahdata, par to firdapateiziba un gohds jadohd Kursemmes un Widsemmes seminareem jeb ffohlmeistern ffohlahm, kas ar to puhlejusches jaunus laudis par ffohlmeistereem mahzidamas. *) Widsemmes ffohlmeistern ffohla jau 25 gaddus ar to darbojusehs un scho ammatu par wiffu scho laiku ar ruhpihu un neapnikkufchu prahnu irr strahdajis ffohla kungä Zimse. Tai 17tä Zuhni fwinneia tadeht Widsemmes seminarä gohda fwehtlus, seminaram un Zimfes kungam par gohdu. Bet pirms par scho stahstu, isteifschu papreefsch ar ihseem wahrdeem, lä schi ffohla zehlfusehs un lä winnai par scheem 25 gaddeem gahjis.

Preefsch 30 gaddeem, kad Widsemmes mahzitaji Walmeeras pilfatä us pirmo sinodi bij fanahlfufchi lohpa, stahstija Walmeeres mahz. taggadeis bislaps Walter par to, ka Widsemme ffohla pawiffam panihlfufchas un ja schahs griddoht pahrlabboht, tad waijaga tahdu ffohlu zelt, kur jauneklus par derrigeem ffohlmeistereem warr ismahzihht. Nahkofschä gaddä winsch atkal par scho leetu runnaja un teiza, ka effoht eepasinnes ar jaunu ffohlmeistern no Raunas, Johann Zimse. Winsch luhdsä mahzitajus, lai pee tam peepalihdoht, ka Zimfi warretu us Wahzsemmi fufhtihht, lai tur par ffohlmeistern jo gruntigi ismahzitohs. Mahzitaji dewa no sawas puffes 100 rubulus preefsch tam itgadda un Widsemmes leelkungi atkal to zittu waijadfigu nauđu. Tai 17tä Zuhni 1836 aifgahja Zimse us Wahzsemmi, us Bruhschu seminaru Weiffenpels un tur pee isslaweteem ffohla kungeem par seminaru ffohlmeistern mahzihahs. Pehz 3 gaddeem winsch no Wahzsemmes pahrnahja un eefahka tuhliht 6 jaunus zilwekus par ffohlmeistereem mahzihht. Walmeeres draufes ffohla winnam preefsch tam nowehleja pahri istabas ar 3 galdeem un dascheem frefhleem. Scho maso ruhmes wretinu Walmeeres mahz. Walters par seminaru ffohlu eefwehtija. Tee 6 jauneklü, kas schè par ffohlmeistereem

*) Kursemmes seminaru muifschneeki zehlfufchi un ufurr.

gribbeia mahzitees un winnu wezzaki bij fapuljesufchees. Weens weenigs ffohlmeistern no laimiu draufes ar bij atnahjis klaufitees, fo mahzitajis runnaja jaunu ffohlu eefwehtidams. To deenu bijis fiiprs pehrkons un leetus lä ar spanneem gahsees. Ffohla kunga firds no tam jo gruhä un behdiga palikkufe. Nahkofschä gaddä (1840) dewa Widsemmes leelkungi 150 rubulus par palihdhibu preefsch schihs ffohla apgahdashanas. Bet zetturtä gaddä usnahja behdas jo leelas, jo ffohla nams nodedfa. Bet Walmeeres mahz. Walters neapnizzis puhlejahs un gahdaja, kamehr tam beidoht isdewahs landrahtkunge Bruiningf par ffohla draugu peedabbuht. Leelkunge beedriba nofpreeda itgadda 2 tuhft. rubulus preefsch seminaru waijadhibahm doht un tä tad warreja scho ffohlu pareifi un kahrtigi eerikht. 1844 palikkahs taggadeis bislaps Ulmann par Widsemmes semneeku ffohlu preefschneeku un tä tad arri par seminaru aifstahwetaju un apgahdataju. Winna laikä schi ffohla ar weenu wairaf eestiprinajahs un ufzizzigi un ruhpihu tappa no winna apgahdata. Kad Ulmanni 1856 us Pehterburgu aizinaia par augstako basnizas teefas preefschneeku, tad eezehla winna weetä Mahlpils mahzitaju v. Klot par ffohlu preefschneeku un appafschi winna sinnaifchanas wehl taggad schi ffohla stahw. 1849 aifzehla scho ffohlu no Walmeeras us Walkas pilfatiu. Kad leelkunge Bruiningf nomirra, tad winna weetä landrahts Wrangel par ufzizzamu firfnigu ffohla apgahdataju palikka. Winsch atwehleja pee sawas pils, Luggaschös, semmes gabbalu, lai tur jaunu ffohla nammu zelloht, kas arri 1853 gattaws tilka un kur taggad Zimfes kungä sawu darbu strahda. Par scheem 25 gaddeem no seminaru irr atkaihti 135 jauneklü ar teem leezibas rafsteem (Atteftat), ka winni par ffohlmeistereem derrigi; 4 wehlfaku no kreis-ffohla tahdas leezibas grahmataf dubbujufchi. No scheem 139 irr 129 par semneeku ffohlmeistereem bijufchi, 10 naw ne mas schinni ammatä bijufchi, 8 sawä ammatä nomirrufchi un wehl taggad irr par ffohlmeistereem 94. Pawiffam seminaru bijufchi lihds ar teem taggadejeem 37 mahzekteem un 24 wezzakeem ffohlmeistereem 200. No scheem irr 163 no Latweefchu Widsemmes, 36 no Fggauu Widsemmes un 1 no Winnu semmes. Ffohla kungam Zimse irr par scheem 25 gaddeem 15 ffohlmeistern par palihgeem bijufchi.

Widsemmes ffohlmeistern fanahlfufchana irr it no gadda Zuhni mehnefi eefsch Turraides. Tur winni lohpa farunnajahs un fpreesch par saweem ammata darbeem un dseed jaukas un mihtligas dseefmas, kas Turraidas kalnös jo patihkami atskann. Schogadd bij fanahlfufchana nolikka uf 16to Zuhni Walkas pil.

fata. Jan 15ta Zuhni sabrauzja leels pulks fkochlmeisteru — wairaf ne ka 80 no mallu mallahm; gan tahdi, kas seminarā mahjiti, gan arri wezji fkochlmeisteri, kas ammatā bijufchi, pirms fchi fkoehla eezelta. 16ta Zuhni fanahza wiffi kohpā un no semneeku fkoehlas preekschneeka — Mahlpils mahjitaja v. Klotā — wadditi, fchē par daschadahm fkoehlas leetahm farunnajahs. Pehz pufsdeenās ar to darbojahs us rihdeenās gohda fwehtkeem pareifi fatafitees. Tai 17ta Zuhni no rihā agri afsuhtija Widssemes landraht-beedriiba un no Bruhscheem, no Weissenpels seminara, fkoehlas lungs Gentschel apfweizinaschanas grahmataš. Pufszeht aštonōš dewahs fkoehlmeisteri no kauschu pulka pawadditi us seminaru, kas kahdas pufsotras werstes no Walkas us masa pakalna stahw. Preeksch Zimies lunga lohgeem noštahjušcht tee nodseedaja jauku dseesmu us fchetrahm balsim, tā winnu us fcheem gohda fwehtkeem fweiznadami. Wiffi atkal kluffu aifgahja us pilfatu. Pehz pufsotras stundas atnahza Walkas dseedataju pulks ar fawu farrogu preekschā, ar preezigu dseesminu winnu apfweiznadami, to fawā pulkā par gohda beedri usnehma. Pullsten desmitōš dewahs atkal wiffi fkoehlmeisteri no

biskapa Ulmanna wadditi us seminaru. Wiffi weefi fapufzejahs fkoehlas istabā, kas ar pulku krohneem un fwezehem bij ispušchlota. Schē bija arri Luggafschu pils landrahta leelkungs, barons Wrangel, semneeku fkoehlu preekschneeks v. Klot, wiffi Walkas aprinka un 3 Walmeeras aprinka mahjitaji. Walkas pilfata teefas lungi un dandš zitti Zimies lunga draugi. Diwi fkoehlmeisteri eewedda fkoehlas lungu Zimī fkoehlas istabā un to apsehđinaja tai ar pulkehm ispušchlota krehslā. Taggad atskanneja ta dseesma: „Teizi to Kungu, to gohđibas Pehninu fwehtu.“ Pehz nodseedatas dseesmas fkoehlas preekschneeks v. Klot usrunnaja Zimies lungu, par to pateikdams, ka winsch 25 gaddus ufstizzigi un ar wiffu spehku fcho gruhthu darbu strahđajis, kas wiffai Widssemmei ir par labbu. Tad lassija preekschā pateizibas grahmata no Widssemes augstakas fkoehlas waldischanas un pasneedja 500 rubulus par gohda dahwanu no fkoehlas waldischanas un dascheem leelkungeem un kungeem dohtu, lai winsch warretu us fwešchahm semmehm reisohť un tur kahđu laizinu no fawa gruhtha darba atpuhstees.

(Uf preekschu belgums.)

Sludinašanaš.

Wiffi tee, kam no ta Heiden (Wirksmuischās) nelaita Schwintu krohdsneeka Kahria Grinberga kahdas parradu prašifchanas buhtu, tohp usaižimati tai 26ta Septemberi f. g., kas par to isflehgschanas terminu nolikts, fchētt peeteiftees un fšaidras peerahđischanas peonešt; jo pehz fchi termina neweens wairš ue taps peenemts. 2

Heiden (Wirksmuischās) pag. teefā, 25ta Zuhli 1864. (Nr. 57.) Pagasta wezjalajs: Leinart. †††
Deefas fšrihweris: Kappeif.

Wiffieem zeentigeem pirzejeem par sūnu, ka pee manim par lehtu mafku dabujami stipri strahđati rijaš feeti, arri meldereem derrigi labhlu tihriht. Es dšhwofju Zelgawā, Katrihnes eelā, pehrwetaja meifšera Steikowška nammā Nr. 14. 1

Uddatu taištajš J. Rosenberg.

Zumpraweeschu muischa (ne tabtu no Jaun-Auzes) pahredoht fawas mahjas par dšmuntahm. Tur arri warr dabuhť labbus, swarrigus fehtlas-fweeschus (puhrus). Klachtakas sūnas pee muischās waldischanas. 1

Labbi eewests schenkis, „Mappakrohguš“ nošaukts, aif Zelgawas Annas wahrteem pee fchošfejas leelzehta, tohp lehti isihrehts, deht to warr peeteiftees pee Annas wahrteem Louis Goldberga nammā, pee faimneeka. 2

Krohna Palzgraves muischā pee leela Bekkera krohga un Dohbeles leelzehta, kas jaunš eezelts tirgus

tohp katra gaddā tai pirmdeenā pehz Zelgawas Mahras tirgus noturrehts, kas ir fšinnť gaddā tai 14ta Septemberi. 2

Weenas ehrgesles

ar 3 registreem teel pahredohtas no 1

Martin Schiller,

Rihgā, Wastlawas poritattē, netahť no Schandarmu šatkeem, palifatnaja eelā Nr. 25.

Weenas fkoehlas ehrgesles ar 3 balsim no Herrmanna funga taištats, beš nesahdas wainas, dabujamas Grohbinē Dswalda nammā, pee Schihdu fkoehlas. Ta mafka 80 rubl. fudr.; falihgschanu dabu pee 2

J. Karlsfohna.

Dampa-Kaulumilti,

gaušči smalki milti, muzzās no 7½ pudda miltu-fwarra, par to noliktu zennu no 6 rubl. fudr. n. par muzzu, dabujami tannť elfes-paarihki Zohrna-kalna pee Rihgas no Carl Chr. Schmidt. 3

Leez wehrā!

Košhenillu un Košhenilla salwi, salkas, tumschi un gaischi fillas, pellekas, melnas, bruhnas un dšltenas pehrwes, ar to wiffu pehrweht; tad wiffas anelin pehrwes, rohschu farkanas, fillas, farkani silganas un silgan farkanas; arri melnas un bruhnas pehrwes, ar to kohšwillas un linnu drehbes pehrweht, ir arween papilnam lihđš ar wahrdeem, kas mahja, tā buhs pehrweht, tiffai ihštenas un labbas ween dabujamas pee A. un W. Wetterich, 6

blakkam Pehtera basitjai, mafaja Minzeelā Nr. 2., Rihgā.

